

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostopne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

O „malem okrajnem glavarstvu“.

V sobotni številki svojega lista smo prinesli poročilo o tiskovni pravdi Gasser-„Corriere“, ki se je vršila v Celovcu pred porotniki 15. t. m., po graški „Tagesposti“. Danes naj nam bo dovoljeno dostaviti še nekoliko besedi po pristno nemškem in liberalnem listu „Freie Stimmen“, ki izhaja v Celovcu. Ta list piše o rečeni pravdi pod zgore navedenim naslovom doslovno sledeče:

„Pravda radi žaljenja časti, katero je naperil c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gorici prideljeni namestništveni tajnik in italijansko-klerikalni deželni poslanec Gasser proti italijansko-liberalnemu listu „Il Corriere Friulano“, v katere rešitev je bilo delegirano porotno sodišče v Celovcu, je vrgla živo luč na zmedeno poslovanje, ki mora vladati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici in kajpada tudi pri c. kr. namestništvu v Trstu. V toliko je bila ta pravda splošno avstrijskega pomena, ker je pokazala, da nikakor ni treba iti v Galicijo, ako kdo hoče najti pri političnih uradnikih birokratsko samovoljo, brezumno starokopitnost in pomilovanja vredno nevednost. V nasprotju z jasnimi določili postave so se odtrgali pečati od volivnih spisov pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici, da, šli so celo dalje in so v zapisniku o volitvi na odločilni številki radirali. In, kar je najbolj gorostasno: nikakor ni bilo mogoče dognati, kdo je bil krivec pri teh grobih prestopkih postave, kateri bi se morali smatrati eventualno za zločin. Volivni komisar je bil namestništveni koncipist baron Teuffenbach, kateri je igral kot priča naravnost pomilovalno ulogo. Podoba državnega uradnika, kakoršen ne sme biti. Radi protipostavnega odpiranja volivnih spisov se je skliceval na neki odlok c. kr. namestništva, kateri odlok je pa drug uradnik istega okrajnega glavarstva, ki je bil kot priča zaslišan, zanikal. Kdo je manipuliral z volivnimi številkami, ni vedel navesti ta namestništveni koncipist in volivni komisar, ker je bil prepustil izračunanje

glasovnih številke pisarju, ker je sam „šibek v matematiki“. (Šlo je za soštev an je!) več vsot.) Ta priznana šibkost pa se ni omejila na „matematiko“, marveč se je raztezala na vso spominsko zmožnost te plamenice goriškega okrajnega glavarstva.

„Ne morem se spomniti, imam slab spomin“, bil je njegov odgovor na predsednikova vprašanja. In ta „slabi spomin“ je prouzročil, da se pravda ni mogla pojasniti. Pravda je končala, ker ni bil doprinešen dokaz o udeležbi namestniškega tajnika Gasserja pri nepostavnih dejanjih, s tem, da je bil obsojen toženi urednik, ki je sicer napravil utis slamnatega moža, ali moralni obsojenec je bilo nedvomno c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici in z njim c. kr. namestništvo v Trstu, katero je trpelo pri uradu, ki je njemu podrejen, odnošaje, kateri ne smejo vladati v pravni državi niti na laško-slovenskih tleh. „Malemu okrajnemu glavarstvu“ na jugu je železna metla zelo potrebna! Drugače se bo tam tudi še dalje na ta način italijansko slovensko „regiralo“.

Tako nemški liberalni list. Ona železna metla bil bi seveda Andrej Gabršček!

Za ustanovitev hidrotehničnega urada v Gorici.

Uravnava raznih vodnih tokov v naši deželi, ki pomenjajo stalno nevarnost za obdelana zemljišča in tudi za bivališča, izpostavljena vsem besnotam plim, je zahtevala precejšen del deželno odborskega delovanja.

Vlada, ki je hotela ugoditi najnujnejšim potrebam dežele, se je odločila ustanoviti v Gradišču c. kr. ekspozituro za uravnavo Soče in Tera. Nova ekspozitura je izdelala tekoma let načrte za splošno uravnavo Soče in Tera in je delovala pri izvrševanju najnujnejših brambnih naprav ob obeh vodnih tokih.

Ta velika uravnava naprava čaka rešitve finančnega vprašanja o pokritju

potrebščine proračuna, nakar se bo mogla izvršiti.

Toda, razven teh dveh rek, so še drugi zelo nevarni vodni toki, ki je njih uravnava nujna, to pa toliko s stališča kmetijske melioracije, kolikor tudi iz varstvenih, časih celo iz javnih higijeničnih ozirnov.

Sedaj so že številni ureditveni načrti z dotičnimi preudarki pripravljeni, a po drugi strani nedostaje primernih tehničnih moči, ki bi delo izvršile...

Med tem je čas brezplodno potekal in večina teh načrtov je postala brezkoristna, ker so se dejanske razmere, ki so se bile vzele za podlago tehničnim proučevanjem, med tem znatno poslabšale in je treba zopet pričeti s proučevanjem, in preustrojiti že izdelane načrte; razven tega so postali tudi preudarki brezpredmetni, ker razmere zahtevajo sedaj večjih brambnih naprav, kar ima za posledico, da se tudi troški zvišajo; višajo se patudi dne.

Iz tega izvirajo za zemljiške posestnike, ki imajo svoja zemljišča izpostavljena plimam, znatne škode, za državo, deželo, občine in interesente pa višji troški, dočim bi se moglo vse to zabraniti, ako bi se bili načrti dotičnih naprav izvršili takoj po pokritju cele potrebščine.

Da bi se te škodljive razmere odpravile je odposlal deželni odbor c. kr. p. d. d. delskemu ministerstvu spomenico, ki je v njej nadrobno opisal zgoraj navedene razmere in je ministerstvu priporočal — kot edino sredstvo v odpravo teh razmer — da bi se ustanovil v naši deželi c. kr. gozdno-tehnični urad, bodisi kot neodvisna oblast, bodisi kot ekspozitura c. kr. gozdno-tehničnega urada za uravnavo gorskih hudournikov v Beljaku.

Večina vodnih tokov v naši deželi, ki jih je treba uravnati, imajo značaj hudornikov, vsled česar je ustanovitev gozdno-tehničnega urada nujno potrebna.

Kar se tiče delokroga, ki bi ga imel tak urad, je našteval deželni odbor v svoji spomenici posamezne vodotoke, ki so se za njih uravnavo izdelali že financirani načrti ali pa so se (ker so država in drugi interesovani činitelji

priznali potrebo) že vršila ali se sedaj vrše predhodna proučevanja.

Za furlansko nižino in za Brda je deželni odbor naštel:

1. Izdelanje načrta za uravnavo Idrije in njenih pritokov Reke in Kozbanjščeka;

2. Popolnitev ureditve hudournika Koren (v Furlaniji);

3. Popolnitev ureditve reke Versa in osušitev Prevalov;

4. Ureditev Tielia, Colatore morto, Ledre (popolnitev načrta), Mortezone in rečice Rio Taglio;

Za vipavsko in soško dolino je naštel:

5. Uravnavo hudournika Renc, Vrtojbe (načrt je že pripravljen), Lijaka in pritokov, Branice (predhodna proučevanja so se že dovršila), Grajščeka (popolnitev že izvršenega in zapuščene delo), Lokavščka in Vipave.

6. Slednjič ureditev hudournika Koren pri Gorici (načrt se proučuje); Kamence, hudournika Slatno pri Grgarju (načrt je že izdelan), Draganjščeka, Šijaka in sploh vseh hudournikov, ki se iztekajo v Sočo in ki je njih ureditev neobhodno potrebna za racionalno uravnavo Soče,

Pogled na ta obširni program, za čigar izvršitev bo treba vsekakor mnogo let, priča, da je ustanovitev hidrotehničnega urada v Gorici absolutno potrebna in deželni odbor bo napel vse sile, da vlado o tej potrebi tudi prepriča. „Samouprava“.

Dopisi.

Podmelec. — Na praznik sv. Petra in Pavla ob pol treh popoldne bo v tukajšnjem izobraževalnem društvu predavanje. Snov predavanju bo: „Geslo: o miki, svobodi, napredku. — in sreča slovenskega naroda“. Člani in članice, pridite k predavanju vsi! —

Iz okolice. — „Kmečki Glas“ je napravil dvoumno reklamo „Kmečki banki“, rekoč: „Meni niso hotele dati druge posojilnice zahtevano svoto posojila — na moje imetje. A kmečka banka pa mi je brez obotavljanja vstre-

Velikonočne razglednice.

(Študija.)

(Dalje.)

Kaj pa mirta? Mirta (Myrtus communis) se dobi tudi na velikonočnih razglednicah. Pri Grkih so imele neveste device mirtin venec na glavi. Mirta je pomenila Jezusovo Telo rojeno iz brezmadežne Device — namenjeno za — križ.

„Da grehe celega sveta
Izmiješ: z Deve tempelna
Na križ visoki stopil si
Daritev ti bremadežna“
(Hymnus: Creator alme siderum.)

Mirta se dobi še v hribih, na Kobaridskem in drugod, to pa samo v loncih. Ob morju n. pr. pri Nabrežini in sv. Križu se tudi na prostem (po „gmajni“) nahaja ta rastlina z močno vonjavo. A pravi jej ljudstvo le divja oljka.

Pomnimo še to: Vse cvetke in rastline so utrpane ali odrezane.

(Saj luterani označijo kruto smrt z odbitim kamenom vrhu spomenika). Ob Veliki noči sv. Cerkev opominja grešnika, da grehu da slovo; da se odtrga od greha.

Povsod zdaj glas odmeva naj:

Čast Jezusu na vekomaj.
Ker grehu dali smo slovo
In vojvoda nam Jezus bó.
(Cecil. I. 79.)

Odtrgane rastline vabijo dušo, da se naj ne navezuje na svet in na njega vabljenosti. „Ako ste s Kristusom vstali, iščite kar je gori — hrepenite po tistem, kar je zgoraj. — Zakaj umrli ste in vaše življenje je skrito s Kristusom v Bogu. (Kološ. 3 1—3.)

III.

Na velikonočnih razglednicah dobimo tudi upodobljena razna jedila. Tu in tam vidimo brhko kuharico — gospico — ki nese koš — in iz njega gleda lepo pleče (velikonočna šunka). Na doma tu nekega omeniali da meso

pomeni: Y e l i k o n o č n o jagnje, da tudi rimski obrednik govori le o blagoslovu Vel. jagnjeta. Katerokoli meso se za praznike pripravi, imenuje se po nekaterih krajih sploh: Velikonočno jagnje. V velikonočnem jersu pa ne sme manjkati tudi h r e n t j. h r e n o v a k o r e n i k a (Armoracia rusticana). Ta grenka korenika ima moč, da pomaga prebaviti in tudi varuje gnjilobe, kar nas zopet spominja n e s t r o h j i v o s t i.

A skoro na vsaki velikonočni razglednici dobimo jajce (piruh). Štajerci rečejo: pisanka ali rumenica. Neki narodi n. pr. Čehi in Moravani imajo posebno nadarjenost opisati velikonočne piruhe.

Na Krasu imenujejo jajce piruh se le, ko je pobarvano. Ako ni še barvano, reče otrok: Mama dajte jajce, ga bom „popirhal“.

Ni dvoma, da je jajce simbol (znamenje) od smrti vstalega Zveličarja. Pišče premaga lupino in izide iz jajca, Kristus je premagal grob — smrt — in vstal od smrti. To je prva in najpriprostejša razlaga.

Toda navada piruhe jesti za Veliko noč, je jako stara. Že davno ima rimski obrednik blagoslov za jajca. Na Angleškem je v navadi velika kupčija, velik šport z jajci o Veliki noči. Toda ta jajca so umetna: iz svile, atlasa in drugih tvarin. Jajce se odpre in v njem ugledaš namenjeni dar: prstan, ali kak drug predmet, ki ga je darovatelj namenil komu pokloniti.

Poglejmo pa nekoliko v zgodovino. Slomšek je bil napisal cel govor samo o „pisanki“ (piruhu). Tam pravi tudi sledeče: Aelius Lampridius (to so bili stariši poznejšega cesarja Aleksandra Severa) je znesla rudeče jajce ravno isti dan, ko se je rodil Aleksander. Stariši so v tem videli veliko srečo in so si prorokovali, da mora otrok postati eminenten mož. To se je spolnilo l. 227 po Krist., ko je Aleksander postal rimski cesar. Od tega časa so si ljudje delili v znamenje veselja pisanke = rumenice = piruhe. (Slovenski prijatelj 1879 p. 102.)

(Dalje prihodnjič.)